Taraftarlar?n Futbolda ?iddetin Kayna??na ?li?kin Görü?leri Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Taraftarlar?n Futbolda ?iddetin Kayna??na ?li?kin Görü?leri Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31373

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Taraftarlar?n Futbolda ?iddetin Kayna??na ?li?kin Görü?leri Ölçe?i, futbol müsabakalar?nda ya?anan ?iddet olaylar?n?n kaynaklar?na dair taraftarlar?n alg?lar?n? ve görü?lerini ölçmek amac?yla 2020 y?l?nda geli?tirilmi?, 25 maddelik be? faktörlü bir ölçme arac?d?r. Ölçek, spor medyas?, hakem kararlar?, antrenör/teknik direktörler, taraftar/amigolar ve sporcu davran??lar? gibi farkl? potansiyel ?iddet kaynaklar?n? kapsamaktad?r. Yap?lan Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) sonucunda, ölçe?in toplam varyans?n yakla??k %60'?n? aç?klayan güçlü bir yap?sal geçerli?e sahip oldu?u belirlenmi?tir. Ölçe?in genel Cronbach alfa iç tutarl?k katsay?s? 0.82 olarak hesaplanm??t?r. Bu çal??ma, futbol ortam?ndaki ?iddetle mücadele stratejilerinin geli?tirilmesinde kritik öneme sahip olan taraftar bak?? aç?s?n? sistematik olarak de?erlendirmek için güvenilir ve geçerli bir araç sunmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Futbol, Futbolda ?iddet, Taraftar görü?leri, Ölçek geli?tirme, Psikometri, Spor sosyolojisi, Güvenirlik, Geçerlik.

Yazarlar

Servet Reyhan, R. S. Müniro?lu, A. A. Yetim

[quads id=5]

Amaç

Ölçe?in temel amac?, futbol ortam?nda ?iddetin ortaya ç?k?? nedenlerine dair taraftarlar?n sahip oldu?u alg?lar? ve at?flar? bilimsel yöntemlerle belirlemektir. Bu araç, ?iddet olaylar?n?n birden fazla kaynaktan beslendi?i hipotezi üzerine kurulmu? olup; spor medyas?, saha içi aktörler (hakemler, sporcular, antrenörler) ve di?er taraftar gruplar?n?n rolünü ayr? boyutlarda incelemeyi hedefler.

Geli?tirilen ölçek, elde edilen veriler ?????nda, ?iddeti azaltmaya yönelik al?nacak önlemlerde hangi alanlara odaklan?lmas? gerekti?ine dair somut kan?tlar sunmay? amaçlamaktad?r. Ölçek, özellikle sosyal psikoloji ve spor bilimleri alan?nda, taraftar davran??lar?n?n ve ?iddet alg?lar?n?n derinlemesine ara?t?r?lmas? için standart bir ölçüm arac? sa?lamaktad?r.

Yap? (Ölçülen Yap?)

Taraftarlar?n Futbolda ?iddetin Kayna??na ?li?kin Görü?leri Ölçe?i, futbolda ?iddete neden olan faktörleri taraftar bak?? aç?s?yla ele alan çok boyutlu bir yap?y? ölçmektedir. Ölçek, bu yap?y?

ARABPSYCHOLOGY.COM

temsil eden be? temel faktörden (boyuttan) olu?maktad?r. Bu boyutlar, ?iddetin kayna??na yönelik alg?sal farkl?l?klar? yans?tmaktad?r.

Ölçe?in ölçtü?ü be? temel yap?sal boyut ?unlard?r:

Faktör 1: Spor Medyas?ndan Kaynaklanan ?iddet (6 Madde)
Faktör 2: Hakem Kararlar?ndan Kaynaklanan ?iddet (5 Madde)
Faktör 3: Antrenör ve Teknik Direktörden Kaynaklanan ?iddet (4 Madde)
Faktör 4: Taraftar ve Amigolardan Kaynaklanan ?iddet (6 Madde)
Faktör 5: Sporcu Davran??lar?ndan Kaynaklanan ?iddet (4 Madde)

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?ini test etmek amac?yla geni? bir çal??ma grubu üzerinden Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) gerçekle?tirilmi?tir. Çal??ma grubu büyüklü?ü belirlenirken, literatürde kabul gören madde say?s?n?n 5 ila 10 kat? kadar veri yeterlili?i kriteri (Bryman ve Cramer, 2001; Pett, Lackey ve Sullivan, 2003) esas al?nm?? ve 2262 ki?ilik bir örneklem büyüklü?üne ula??lm??t?r. Bu büyüklü?ün analizler için yeterli oldu?u kabul edilmi?tir.

Veri setinin faktör analizine uygunlu?unu de?erlendirmek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) de?eri ve Barlett Küresellik Testi sonuçlar? incelenmi?tir. KMO de?eri .794 olarak bulunmu?, bu de?er Büyüköztürk ve ark. (2008) taraf?ndan belirtilen .60 kesme de?erinin üzerinde ç?km??t?r. Ayr?ca Barlett Küresellik Testi anlaml? (p<.01) bulunmu?tur. Bu sonuçlar, verilerin faktör analizi için uygun oldu?unu göstermi?tir. Ön uygulamada yer alan 68 madde, faktör yükü 0.40'?n alt?nda kalan, mu?lak veya birden fazla faktöre yük veren maddelerin elenmesiyle 25 maddeye dü?ürülmü?tür. Bu süreç, ölçe?in yap?sal geçerli?ini maksimize etmeyi hedeflemi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirli?i, hem toplam puan hem de her bir faktör baz?nda Cronbach alfa iç tutarl?k katsay?s? kullan?larak incelenmi?tir. Ölçe?in toplam puan?na ili?kin güvenirlik katsay?s? 0.82 olarak hesaplanm??t?r, bu de?er ölçe?in genel olarak yüksek düzeyde güvenilir oldu?unu göstermektedir.

Faktörlerin ayr? ayr? güvenirlik katsay?lar? ise literatürdeki kabul edilebilir de?er aral?klar?na uygun bulunmu?tur (Santos, 1999). Faktör bazl? güvenirlik katsay?lar? ?öyledir: Birinci faktör (Spor Medyas?ndan Kaynaklanan ?iddet) için 0.60, ikinci faktör (Hakem Kararlar?ndan Kaynaklanan ?iddet) için 0.62, üçüncü faktör (Antrenör ve Teknik Direktörden Kaynaklanan ?iddet) için 0.70, dördüncü faktör (Taraftar ve Amigolardan Kaynaklanan ?iddet) için 0.74 ve be?inci faktör (Sporcu Davran??lar?ndan Kaynaklanan ?iddet) için 0.70. Ayr?ca, madde geçerli?ine kan?t sa?lamak amac?yla incelenen madde-toplam test korelasyonlar? yüksek bulunmu? (0.31 ile 0.82

ARABPSYCHOLOGY.COM

aral???nda), bu da maddelerin ölçmek istenen özelli?i ba?ar?yla ölçtü?ünü kan?tlam??t?r.

Faktör Analizi

Yap? geçerli?ini incelemek üzere yürütülen Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) sonucunda, ölçe?in 25 madde ve 5 faktörden olu?an nihai yap?s? belirlenmi?tir. Bu be? faktörlü yap?, toplam varyans?n %59.85'ini aç?klamaktad?r. Bu oran, literatürde kabul edilen kesme de?erlerinin üzerinde olup (Tabachnick ve Fidell, 2013), ölçe?in veri setindeki varyans? yüksek oranda temsil etti?ini göstermektedir.

Faktörlerin varyans? aç?klama oranlar? s?ras?yla ?u ?ekildedir: Birinci faktör %17.85, ikinci faktör %14.34, üçüncü faktör %9.89, dördüncü faktör %9.70 ve be?inci faktör %8.08. Bu da??l?m, ?iddet alg?s?n?n en çok Spor Medyas?ndan Kaynaklanan ?iddet boyutu taraf?ndan aç?kland???n? göstermektedir. Faktörlerin madde da??l?m? ise s?ras?yla 6, 5, 4, 6 ve 4 madde ?eklindedir.

Ölçme Arac?

Test Türü: Geli?tirme (Ölçek Geli?tirme Çal??mas?)

Biçim: Öz Bildirim Ölçe?i

Derecelendirme: 5'li Likert tipi derecelendirme kullan?lm??t?r. Seçenekler (1) **Hiç kat?lm?yorum** ile (5) **Tamamen kat?l?yorum** aral???nda puanlanm??t?r.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Futbol Taraftarlar?

Ya? Grubu: Belirtilmemi? (Yeti?kin taraftarlar oldu?u varsay?lmaktad?r)

Popülasyon Detaylar?: Geçerlik ve güvenirlik çal??malar? 2262 ki?ilik geni? bir taraftar grubu üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Veriler, yap? geçerli?i için Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve güvenirli?i için Cronbach alfa katsay?s? kullan?larak analiz edilmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Spor psikolojisi, Futbol taraftar?, ?iddet alg?s?, Medya etkisi, Hakem kararlar?, KMO, Yap?sal e?itlik.

ARABPSYCHOLOGY.COM

[quads id=5]

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Servet Reyhan

Sorumlu Yazar ?leti?im E-postas?: serreyhannn@gmail.com

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Belirtilmemi?tir.

Kurumsal E-posta Adresleri: Belirtilmemi?tir.

Yaz??ma Adresi: Belirtilmemi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, Reyhan, Müniro?lu ve Yetim taraf?ndan 2020 y?l?nda geli?tirilmi?tir. Ölçe?in bilimsel çal??malarda kullan?m? için sorumlu yazar Servet Reyhan ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Makalenin orijinal PDF dosyas? ?u ba?lant?dan indirilebilir: taraftarlarin-futbolda-siddetin-kaynagina-iliskin-gorusleri-olcek-gelistirme-calismasi-toad.pdf

Kaynaklar

Reyhan, S., Müniro?lu, R. S. ve Yetim, A. A. (2020). Taraftarlar?n futbolda ?iddetin kayna??na ili?kin görü?leri: Ölçek geli?tirme çal??mas?. *Spormetre: Beden E?itimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, *18*(1), 213-224. (Orijinal makale ba?lant?s?: dergipark.org.tr)

Bryman, A., & Cramer, D. (2001). *Quantitative data analysis with SPSS release 10 for Windows: A guide for social scientists.* Routledge.

Pett, M. A., Lackey, N. R., & Sullivan, J. J. (2003). *Making sense of factor analysis: The use of factor analysis for instrument development in health care research.* Sage Publications.

Büyüköztürk, ?., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, ?., & Demirel, F. (2008). *Bilimsel ara?t?rma yöntemleri.* Pegem Akademi.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics (6th ed.).* Pearson Education.

Santos, J. R. A. (1999). Cronbach's alpha: A tool for assessing the reliability of scales. *Journal of Extension*, *37*(2), 1-5.

[quads id=5]

Taraftarlar?n Futbolda ?iddetin Kayna??na ?li?kin Görü?leri Ölçe?i Maddeleri

ARABPSYCHOLOGY.COM

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmu?tur ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Televizyonda ?iddet içeren filmlerin bulunmas? normaldir
Maçlardan önce medyadaki de?erlendirmeler taraftar? ?iddete yönlendirir.
Tak?m?m?n aleyhine karar verdi?inde hakeme bir ?eyler f?rlatmak isterim.
Maç s?ras?nda rakip antrenörün/teknik direktörün ba?ar?s? beni sinirlendirir.
Amigolar ?iddet olaylar?n? ate?liyorlar.
Davran??lar?ndan Kaynaklanan ?iddet
Tuttu?um tak?m?n futbolcusunun agresif tav?rlar? beni tahrik eder.

ARABPSYCHOLOGY.COM